



ایجاد تفکر انتقادی در دانش آموزان (اقدام پژوهی)

محمد مظفری

دانشجوی کارشناسی آموزش ابتدایی دانشگاه شهید بهشتی مشهد

www.per.78.mo@gmail.com

عباس عرب

دکتری آموزش ابتدایی دانشگاه شهید بهشتی مشهد

www.arab24@yahoo.com

چکیده

مقاله حاضر به روش مروری- کتابخانه ای است، که با توجه به نظرات اندیشمندان این عرصه به رشته تحریر در آمده است. هدف این مطالعه بررسی ایجاد تفکر انتقادی در دانش آموزان (اقدام پژوهی) انجام گرفته است. محتوای لازم برای نگارش این مطالعه از طریق جستجو در پایگاه‌های اطلاعاتی SID، scholar G و موتور جستجوی گوگل بدست آمده است. نتایج بدست آمده نشان می دهد، مسأله ی اصلی پیدا نمودن راه هایی برای پرورش تفکر انتقادی در دانش آموزان بوده است. به نحوی که از طریق اجرای آن دانش آموزان بتوانند درست و زیبا فکر کنند و مهارت های تفکر انتقادی در آنان پرورش یابد.

1

واژگان کلیدی: تفکر انتقادی، دانش آموزان، اقدام پژوهی

مقدمه

آدمی ساخته افکار خویش است فردا همان خواهد شد که امروز می اندیشیده است. «موریل متر لینگ به نقل از حلت (۱۳۸۷) اکثر ما درک و فهمی از ماهیت عمومی تفکر داریم اکنون که شما در حال خواندن این متن هستید، این گونه فرض میشود که شما درگیر نوعی فعالیت ذهنی با فرآیند تفکر هستید. بنابراین باور داریم که تفکر به طور عمومی فعالیتی ذهنی و هدفمند است که به صورت طبیعی و بدون تلاش زیاد انجام میشود و از رویا پردازیهای روزانه فعالیت های انعکاسی ساده و تلاش زیاد از فعالیتهای تقلید، گونه مانند تایپ کردن روی صفحه کلید مجزا است.

به طور کلی تفکر به عنوان نوعی فعالیت ذهنی بشری توصیف می شود که از نظم بالایی برخوردار است و نوعی منطقی و ارتباط اساسی را به وجود میآورد و اجرای خوب آن مستلزم تلاش هماهنگ شده، تمرین سعی و کوشش است (آندولیا، ۲۰۰۱).

به عقیده ی دکتر شریعتمداری (۱۳۸۲) تفکر جریانی است که در آن فرد کوشش می کند مشکلی را که با آن روبرو و شده است، مشخص سازد و با استفاده از تجربیات قبلی خویش به حل آن اقدام کند. هم چنین مورگان ، کینگ ، ویس، اسکوپلر تفک را این گونه تعریف کرده اند: تفکر عبارت است از بازآرایی یا تغییر شناختی اطلاعات به دست آمده از محیط نمادهای ذخیره شده در حافظه ی دراز مدت (سیف، ۱۳۷۹).

پرورش تفکر یکی از اهداف اساسی نظام تعلیم و تربیت کشور است و همه ی مؤلفه های نظام مؤلفهها برنامههای درسی جایگاه ویژه ای دارند و در تغییر و نگرش، شناخت و مهارت دانش آموزان ابعاد تفکر نقش مؤثری ایفا نمایند.

تفکر در برنامه های درسی جایگاه خاصی دارد و صاحب نظران این حوزه نظر خاصی به پرورش تفکر دارند. در بین برنامههای درسی آنهایی که به پرورش خود و عقل و تقویت مهارت های ذهنی تأکید بیشتری دارند با توجه به این که عقل بزرگترین و عالی ترین ابزار انسان و موهبت الهی است که محصولاتش از جنس اندیشه و تفکر و خلاقیت می باشد و از آن جا که گران ترین کالا در جوامع قرا صنعتی قردا تفکر و خلاقیت خواهد بود.

بنابراین در نظام تعلیم و تربیت مورد بی توجهی قرار گیرد توجه به سایر امور کارگشا و مفید نخواهد بود و قراگیران را به موقعیت مطلوب و مناسب نخواهد رساند. اگر برنامه درسی بر محور پرورش تفکر متحول شود اگر معلمان توانایی شناخت و مهارتی برای تقویت تفکر دانش آموزان را بدست آورند اگر قضای آموزشی امکان فعالیت و رفتارهای مبتنی بر تفکر را فراهم نمایند و اگر همه جای آموزش و پرورش منادی فکری و عملی پرورش تفکر شوند، می توان امیدوار بود که اوضاع تعلیم و تربیت عوض خواهد شد (ملکی، ۱۳۸۳). تفکر و اندیشیدن یک واکنش مغزی نیست بلکه نوعی مهارت است مهارتی که نیاز به زمان و تمرین دارد تا تقویت شود و یقیناً دانش آموز بدون بهره گیری از توان فکری و قدرت تجزیه و تحلیل مسائل نمی تواند تولید دانش کند و مهارتهای موردنیاز خود را در عصر انفجار اطلاعات کسب نماید (ملکی، ۱۳۸۳).

تفکر پایه ی ادارک و یادگیری را تشکیل میدهد و حل مشکلات ،زندگی اجتماعی و پیشرفت در زمینه های علمی، ادبی، هنری اخلاقی و معنوی در سایه تفکر و تعقل صورت م می گیرد. حضرت علی(ع) در این باره میفرماید: « لا یستعان علی الدهر الا بالعقل یعنی تنها از طریق عقل است که میتوان بر زمانه پیروز شد دکتر شریعتمداری به نقل حبیبی پور، (۱۳۸۷).



در پژوهش حاضر با توجه به مسائل، فوق، سعی بر آن شد بر خلاف اغلب معلمان که کتاب و محتوای آموزشی را هدف قرار میدهند و تمام هم و غم خود را صرف حفظ و تکرار مطالب می کنند، هر گونه فعالیت آموزشی سالم را قربانی حفظ کردن حقایق علمی می کنند، تغییر رویه ای به سمت آموزش روشهای فکر کردن و خوب اندیشیدن به سوی یادگیری انجام گیرد. تا جایی که تواناییهای فکری دانش آموزان را بهبود بخشیده و به سهم خود به پرورش تفکر این حلقه ی مفقود شده در تعلیم و تربیت دست یافت.

اهداف:

در کل، هدف اصلی و نهایی در این طرح تقویت یادگیری مهارتهای تفکر انتقادی، درست اندیشیدن زیبا اندیشیدن و به چه اندیشیدن از طریق راههای متنوع میباشد به طوری که موجب عادت دادن دانش آموزان به فعالیتهای علمی و عملی به شیوه ی صحیح شود.

سایر اهداف

- پرورش خصایص انسانی که در نهایت به زیبایی اندیشه بیانجامد.
- پرورش حس خودارزشمندی پذیرش انتقادیهای موجه و بهره بردن از عقاید و ایده های دیگران
- تقویت روحیه کار اجتماعی و فردی و تبدیل رقابتها به رفاقت های صمیمانه. - ایجاد فرصت هایی برای رشد تواناییهای فکری و هدایت خود در مسائل علمی و امور زندگی
- پرورش علاقه و استعدادهای دانش آموزان و ایجاد فضای با نشاط آموزشی.
- پرورش خلاقیت در دانش آموزان
- معنا دار شدن یادگیری دروس برای دانش آموزان
- پرورش روحیه ی تحقیق و پژوهش و تأکید بر موقعیت های مسأله دار
- رسیدن دانش آموز به این باور که برای انجام هر کاری باید هدف برنامه و ابزار داشته باشد.

بیان مسأله:

نمونه مورد آزمایش فرهاد رضایی، امیرجامی، آرمین طاهری می باشد.
در این اقدام پژوهی مسائلی چون عدم تأمل دانش آموزان در امور مختلف عدم توانایی انجام تحقیق و درک مفاهیم انتزاعی و تفاوت در طرز تلقی گرایشها و خواسته های دور از آموزش و انتظارانش از یادگیری قابل مشاهده بود.
در واقع مسأله اصلی عدم توجه مناسب به نیروی تفکر و استفاده های صحیح از آن توسط دانش آموزان بود به نحوی که این عدم توجه باعث اخلاص در یادگیری آنها نیز شده بود. بنابراین پیدا کردن راه کارهای پرورش تفکر و زیبایی اندیشه در دانش آموزان مسأله ی موردنظر در این تحقیق بود.



آماده سازی شرایط

با توجه به این که ضروری بود برای اجرای طرح شرایط لازم فراهم شود سعی گردید با استفاده از روشهایی در این خصوص اقدام به عمل آید.

نمونه ای از این اقدامات به شرح ذیل می باشد

مصاحبه با مدیر و معاون محترم آموزشگاه و استفاده از تجارب آنان

مصاحبه با دانش آموزان

نظر سنجی کتبی از دانش آموزان

بهره گیری از کتاب و نشریات (مطالعه منابع مکتوب از جمله کتب مختلف، مجلات

پژوهشی و مجلات رشد و ...).

جستجو در سایت اینترنت و بررسی فیلم های آموزشی

بیان وضعیت مطلوب

رسیدن به رشد و تفکر خلاق و رشد عواطف و احساسات دانش آموزان تبدیل دانش آموزان به دانش آفرینان فراهم نمودن فضای بحث و مناظره در کلاس آماده سازی با حداقل امکانات لازم رقابتی در مدرسه جهت دستیابی به محیطی امن سازماندهی فعالیتهای متنوع ورزشی هنری آموزشی و فرهنگی در محیط شاد و دلپذیر و پرتلاش ایجاد تفکر انتقادی و زیبایی اندیشه و کاهش اضطراب و بی علاقگی دانش آموزان وضعیت مطلوب مورد نظر به شمار می رفت.

گردآوری شواهد ۱

ملاک هایی که می توان براساس آن وجود مسأله را دریافت نمود عبارتند از:

-تفکر منطقی را در فعالیتهای یادگیری خود به کار نمی بردند.

-برنامه درسی دانش آموزان سنتی و یک نواخت بود به نحوی که منجر به خمودگی و کسل بودن آنان شده بود.

-به مطالعه و کتاب خوانی علاقه زیادی نداشتند.

-انگیزه لازم را برای یادگیری نداشتند.

-به ارائه گزارش کار از فعالیتهای درسی رغبت زیادی نداشتند.

-انتقادهای موجه را از سوی سایر دانش آموزان نمی پذیرفتند به بیان دیگر در برخورد با نظرات دیگران غیر منعطف بودند.

-محیط خانه ی آنها و مدرسه از نظر جاذبه های لازم برای برانگیختن تفکر انتقادی محیط خانه را به مدرسه ترجیح می دادند و به محیط مدرسه علاقه چندانی نداشتند.

-رقبای زیاد مانند بازیهای ویدیویی کامپیوتر و ... برای معلم و مدرسه وجود داشت.

ضرورت انجام طرح:

نظام آموزشی سنتی ما در مدارس همواره دانش آموزان را تشویق می کند. از نیم کره چپ مغز خود استفاده کنند و برای تفکر بصری ارزش زیادی قائل نیست. جای تأسف است که وقتی انسان دو پا دارد چرا از او خواسته میشود که بر روی یک پا لی لی کند. انسان برای حل مسائل خود و همچنین لذت بردن از تجربیات هنری و عاطفی، به قوه ی تخیل خود احتیاج دارد. به علاوه برای حفظ بقایای خود نیز نیازمند آن است که منطقی بوده و مسائل خود را تجزیه و تحلیل و سازماندهی نماید آندرو رایت به نقل از بلوچ (۱۳۸۴)

با توجه به نظرات صاحب نظران مبنی بر اهمیت پرورش تفکر و درست اندیشیدن و از آن جایی که معلمان در موقعیت منحصر به فردی قرار دارند میتوانند سازگاری لازم را در کلاسهای درسی و برنامه ی درسی ایجاد کنند بنابراین بهتر است به جای تأسف خوردن برنامه های درسی را به نحوی تغییر دهیم که نقش تفکر در برنامه ی درسی دانش آموزان چشم گیر شود و ضمن این که یادگیری معنادار شده موفقیت تحصیلی نیز در آنان حاصل گردد. در پژوهش حاضر با توجه به بی میلی دانش آموزان به درس و مدرسه، عدم تفکر انتقادی، نارضایتی و نگرانی از برنامههای درسی رفتار کسل آور و بی حوصله ی برخی از دانش آموزان و کشیدن خمیازههای مکرر در کلاس اجرای آن ضروری به نظر می رسد که راه حلی مناسب برای رفع این مسائل ارائه داده شود به طوری که بتوان ضمن حل مسائل قوق به پرورش تفکر درست و زیبا اندیشیدن در دانش آموزان دست یافت.

آنچه لازم است تغییر یابد:

در دنیای امروز هم معلم و هم دانش آموز باید نقش فراگیر را ایفا نموده و تنها به یادگیری در محیط بسته مدرسه اکتفا نکنند در این حالت نقش ارزندهی معلم در یاددهی - یادگیری و نقش او در عملکرد فعالیتها نیازمند هم سویی با رویکردهای جدید است.

غیر فعال بودن قراگیران عدم انگیزه ی کافی، آنان هم خوانی نداشتن برنامه های درسی با تفکر دانش آموزان امروز و منحصر بودن تدریس به کلاس درس، عواملی بود که در مسأله عمده ای داشتند و باید به سمت بهبود تغییر میکردند. بنابراین لازم بود که با استفاده از درهم شکستن قالبهای تدریس سنتی درگیری دانش آموزان در قرآیند یاددهی - یادگیری استفاده از اتاق کار و اندیشه برنامه ریزی در برخی از فعالیت ها توسط خود دانش آموزان به کارگیری فنون تدریس مؤثر و مشخص کردن ویژگیهای بارز و مهم هر مفهوم موجود در برنامه ی درسی آنان به پویایی قرآیند تعلیم و تربیت افزوده شود.

توافق در مورد راه حل های اجرایی طبق بررسیهای مختلف در این مدت گام اول تهیه یک برنامه ی مدون بود که طی جلسه ای با حضور دانش آموزان و مجریان طرح برنامه ریزی برای دو و هفته صورت می گرفت و علاوه بر این گروه اعتبار گذار طرح که شامل مدیر معاون دو تن از همکاران و دو تن از اولیاء محترم بودند که مشخص شدند.

افراد درگیر طرح و اعضای گروه اعتبار گذار با اجرای راه حل انتخابی موافق بودند و در اجرای برخی از راه حلها اعلام همکاری نمودند.

اجرای اقدام بهینه

شاید بتوان گفت قلب عملکرد معلم در مورد یادگیری، خلاق شیوههای تدریس مناسب اوست. تدریس هدایت همدار و دارای قرآیند یادگیری است که با اجتماع سه عنصر یاددهنده، یاددهی یادگیرنده در فضای آموزشی به جریان می افتد (حسینی، نقل از ملکی، ۱۳۸۱).

در این تحقیق نیز بی علائگی دانش آموزان و عدم تسلط در درک مطالب یادگیری باعث شد. تغییری در برنامه ی درسی ایجاد گردد. لذا طبق برنامه ای که از قبل تهیه شده بود راه حل ها به مرحله ی اجرا درآمدند.

از آن جا که امکان بهره گیری از آزمایشگاه در مدرسه وجود نداشت لذا سعی گردید، استفاده از اتاق کار و اندیشه در این برنامه گنجانده شود. به این نحو که برخی از اوقات (معمولاً پنجشنبه ها هر دو هفته یک بار کلاس درس به اتاق کار و اندیشه تبدیل میشد به این صورت فعالیت هایی که نیاز به انجام آزمایش و دقت کافی داشتند مانند مدل سازی و رسم، نقشه انجام فعالیت های مختلف، زنگ رشد و ساخت کارهای دستی در این اتاق انجام می شد.

6

هنری در خصوص باز خورد دانش آموزان در مورد اتاق کار و اندیشه باید گفت: واقعا این گونه آزاد کار کردن برایشان خیلی جالب بود به ویژه این که در این اتاق چیدمان میزها قلعی دایره ای و نیم دایره ای طوری بود که دانش آموزان میتوانستند به صورت گروهی بنشینند و کار مشترک انجام بدهند. از هم دیگر دانش و مهارت بیاموزند با یکدیگر تعامل و مشورت کنند، دسته جمعی تصمیم بگیرند و وظایف را بین خود تقسیم کنند گاهی مواقع به تناسب فعالیت ها، کلاس در ساعت کار و اندیشه با موکت قرش می شد.

در حقیقت با بکارگیری این روش دانش آموزان با موقعیتهای تازه روبرو می. شدند و با بکارگیری انرژی آنان در انجام فرآیند یاددهی- یادگیری ضمن آن که یادگیری معنادار و تفکر انتقادی در آنان به وجود می آمد لحظات نشاط آور و محیطی دلپذیر برای دانش آموزان فراهم گردد.

سایر اقدامات اجرا شده:

۱ گفتگوی معلم و دانش آموز درباره ی ارزشهای زندگی با موضوعات عمومی و خصوصی (مانند چگونه شاد باشیم؟ دانش آموزان ایدههای مختلفی در این زمینه ارائه نمودند مثلاً برخی مهمانی رفتن و مهمانی، آمدن برخی دیگر گرفتن هدیه یا کسب یک موفقیت کوچک را موجب شادی دانستند بعضی از دانش آموزان نیز جشن تولد و استفاده از تصاویر شاد در خانه و مدرسه را عوامل شاد شدن بیان نمودند چگونه مشکلات را حل کنید نیز از جمله مواردی بود که درباره ی آن موضوع انجام شد.

۲- ساخت تابلوهای کاغذی انواع جعبه های هدیه کلاههای تزئینی کار با کاغذهای مچاله ی رنگی و کار با تکه های روزنامه و پارچه های اضافی، ساخت مجسمه های مقوایی در ساعت هنر در اتاق کار و اندیشه کار تکمیلی نقاشی با عنوان «زیباترین کن ابتدا دو برگه ی خیلی بزرگ پر فقط چند روی تخته نصب کرده و معلم فقط چند خط روی برگه ها می کشد. سپس هر کدام

از دانش آموزان با اضافه کردن ایده های خود نقاشی را رفته رفته تکمیل می نمودند و در آخر یک نقاشی جالب با ایده ی همه ی این نقاشی ها ته ها ارائه می شد. و در پایان ما را به عنوان کار گروهی کلاس در معرض دید سایر پایه ها قرار می دادند.

۳- قندوق بازی و ساخت قسبیل با خمیر برای تدریس ساختمان درونی زمین و آشنایی با هسته داخلی و هسته ی خارجی و گوشته با شیوه ی مدل سازی

نحوه ی اجرا

برای شروع کار از بچه ها می خواهیم مقداری خمیر قرمز بردارند و با کف دست آن ها را به صورت قندوق درآورند. سپس دو برابر دفعه ی قبل خمیر نارنجی بردارند و پس از کروی کردن آن را گود کنند. سپس خمیر قرمز را به صورتی در آن قرار دهند که دور تا دور خمیر را در بر بگیرد. حال باید چهار برابر دفعه ی قبل خمیر زرد بردارند و آن را به همان صورت شکل دهند و گوی قبلی را داخلش قرار دهند حال مقداری خمیر قهوه ای را به صورت لایه ای دور آن می پیچند. کره ی حاصل را با کارد به دو نیم میکنند تا نتیجه را ببینند. شور و شوق دانش آموزان پس از مشاهده ی آن چه ساخته اند، بسیار دیدنی است. پس از پایان کار دانش آموزان به صورت فردی کتاب را مطالعه می کنند و در مورد آن چه یاد گرفته اند، در گروه به تبادل نظر می پردازند. آن گاه نماینده ی هر گروه همراه با مدل ساخته شده به جلوی کلاس می آید و گزارش خود را ارائه می دهد.

7

آموزش تک بعدی نبودن

در این روش سعی گردید تا برخی نکات لازم در زمینه ی حل مسائل و به شیوه های مختلف فکر کردن به دانش آموزان آموزش داده شود به طریقی که آنان دریابند فقط به یک جنبه ی مسأله توجه نداشتند بلکه میتوان مسأله را از جنبه های با ابعاد مختلف مورد بررسی قرار داد و آن را حل نمود. اگر دانش آموزان برای حل مسائل یا باز پس دادن مطالب تئوری از شیوه ای خاص کردند، آن ها را تشویق می کردیم حتی اگر روش آنها کمی عجیب طولانی و سخت تر از روش ما به نظر می رسید. زیرا دانش آموزی که خلاقیت و ابتکارش را از دست بدهد در درس و زندگی نیز قردی موفق نخواهد بود اجرای این روش موجب می شد که جرعه های نوآوری و خلاقیت و ابتکار در دانش آموزان ایجاد شود.

- طرح سؤالات بحث برانگیز و اجتناب از سؤالاتی که تنها یک جواب معین

دارند (مانند اگر روزی نامرئی شوید چه اتفاقی می افتد روزی را که خیلی شاد هستید چه رنگی می توانید نشان دهید و سایر سؤالات دیگر که اغلب سعی می شد در هنگام تدریس درس جدید برای ایجاد انگیزه مطرح شوند.

گردآوری شواهد ۲:

حین اجرای روشهای متنوع پرورش تفکر و نیز در پایان طرح با استفاده از روش های گوناگون از جمله موارد ذیل نسبت به جمع آوری داده ها درباره ی نتایج بدست آمده اقدام به عمل آمد.

مشاهده تغییر رفتار دانش آموزان و مقایسه ی آن با قبل از اجرای طرح مقایسه ی دیدگاه دانش آموزان در مورد مدرسه قبل و بعد از اجرای طرح مصاحبه با خود دانش آموزان نظر سنجی کتبی از اولیاء دانش آموزان در مورد اجرای طرح ارزیابی اولیا از فرزندان خود از طریق تغییراتی که در اثر اجرای طرح در آن ها مشاهده می کردند.

تحلیل شواهد و تأثیر اقدام بهینه

پس از بررسی های به عمل آمده تأثیر اقدامات انجام شده در حل مسأله ی موجود در باقت گردید. به نحوی که می توان گفت با مقایسه ی وضعیت قبلی و وضعیت به وجود آمده ی فعلی، نتایج زیر بدست آمد

۱- کسب مهارت درست اندیشیدن توسط دانش آموزان

۲- تقویت حس کنجکاوی در همه جنبه ها.

۳- حل مسائل از طریق برنامه ریزی مشترک معلم و دانش آموزان

۴- دست یابی به تعامل پویای علمی و عاطفی

۵- دست یابی به روشهای مختلف درک و فهم مطالب

۶- تمایز قائل شدن بین حقایق و عقاید

۷- ایجاد اعتماد به نفس و عزت نفس بالا پختگی اجتماعی پایداری تقویت و پشتکار دانش آموزان در پیشرفت کار و تحصیل آنان

۸- تقویت قوه استدلال مهارت، اجتماعی، روحیه ی همیاری

گرد همآیی ناظران طرح و نظرخواهی از آنان

برای این که نتایج بدست آمده از پژوهش توسط گروه اعتبار گذار تأیید شوند در مراحل مختلف شد جلساتی با عناوین جلسات اعتبار گذاری مرحله ای و پایانی برگزار گردد. در جلسه ی اعتبار گذاری مرحله ای اعضای گروه نظرات خود را اعلام نموده و برخی پیشنهادات آن ها در مراحل بعدی اقدامات به مرحله اجرا درآمد پس از پایان اجرای تمام اقدامات، جلسه ی اعتبار گذاری پایانی برگزار شد طی این جلسه اسناد لازم در اختیار اعضای گروه گذاشته شد.

ارزیابی طرح توسط ناظران و همکاران

از برگزاری جلسات اعتبار گذاری تأیید نهایی نتایج کسب شد به این نحو که اعضاء گروه اعتبار گذار براساس اسناد و توضیحاتی که در جلسه ارائه شد نتایج طرح را تأیید کرده و اظهار نمودند که باز خورد طرح در پرورش تفکر دانش آموزان و در پیشرفت تحصیلی آنان قابل مشاهده بوده است.

پیشنهادات

براساس یافته های تحقیق پیشنهادهای زیر برای استفاده ی برنامه ریزان درسی ارائه می شود:

۱- پرورش تفکر به عنوان یک هدف اساسی تربیتی در نظام برنامه ریزی درسی ایران مورد توجهی جدی قرار گیرد.

۲- مناسب ترین روش آموزش برای تقویت مهارت تفکر انتقادی شیوه ی کارگاهی است. بنابراین بهتر است آموزش معلمان با این شیوه اجرا گردد.

مدیران مدارس در پرورش تفکر نقش اساسی دارند پیشنهاد میشود

اولاً در انتخاب مدیران مدارس به توانایی فکر و دارا بودن روحیه ی ابتکار و نوآوری به عنوان یک معیار توجه شود.

ثانیاً از طریق برگزاری دوره های آموزشی حضوری و غیر حضوری مهارت ها و نگرش های مرتبط با پرورش تفکر در آنان تقویت شود.

ثالثاً: با ارزیابی و نظارت بر عملکرد مدیران در طول خدمت رفتار و عملکرد آنان در خصوص توجه به حمایت از نوآوری ابتکار و تفکر دانش آموزان و معلمان مورد بررسی قرار گیرد.

۴- فضای فیزیکی و تجهیزات موجود در مدرسه از عوامل مؤثر تقویت تفکر است ضروری است سازمان نوسازی و تجهیز مدارس فضای متناسب با برنامه درسی تفکر انتقادی را طراحی کند.

9

۵- خانواده یکی از نهادهای تربیتی بسیار مؤثر در پرورش تفکر است. لازم است از طریق انجمن اولیا و مربیان اولیای دانش آموزان در خصوص روشهای پرورشی تفکر آموزش ببینند. این آموزش میتواند از طریق تألیف کتب، مناسب برگزاری جلسات بحث و گفتگو، تولید فیلم های آموزشی مناسب و ... صورت گیرد.

۶- وسایل ارتباط جمعی مخصوصاً صدا و سیما در ذهن و درون کودکان و نوجوانان تأثیر فوق العاده به جا میگذارد یقیناً برنامه های صدا و سیما میتواند از طریق تولید و پخش برنامه های مؤثر به تقویت روحیه ی تفکر و زیبای اندیشه در افراد ایفای نقش کند قریده هاشمیان نژاد به نقل از ملکی (۱۳۸۳)

و در آخر امید است در آموزش و پرورش و در سایر عرصه های فرهنگی برای تشویق دانش آموزان به تفکر کوشش نمود تا دانش آموزان طعم شیرین تفکر را چشیده و بیاموزند که تفکر از همه ی سرگرمی ها بالاتر است و آنان را به این موضوع آگاه نمود که تفکر نه تنها وحشت آور نیست بلکه لذت بخش است.



بحث و نتیجه گیری

به طور کلی نتیجه گرفته میشود که میتوان با استفاده از راهکارهای خاص در جهت پرورش تفکر و زیبایی اندیشهی دانش آموزان اقدام نمود به نحوی که مطابق با نظر ملکی (۱۳۸۳) که معتقد بود تفکر و اندیشیدن نوعی مهارت است و نیاز به زمان و تمرین دارد تا تقویت شود، در پژوهش حاضر نیز اجرای اقدامات گوناگون و تمرینهای ویژه گامهای مؤثری در زمینه ی پرورش تفکر برداشته شد.

از جمله نتایج چشمگیری که میتوان در اجرای پژوهش نام برد عبارتند از: کسب مهارت درست اندیشیدن، تقویت حس کنجکاوی دانش آموزان و تقویت قوه ی استدلال، مهارت اجتماعی و روحیه ی همیاری آنان به نحوی که اعتماد به نفس و پشتکار دانش آموزان در پیشرفت تحصیلی نیز تقویت شد.

منابع

- ابراهیمی تهمنه (۱۳۸۶) حکایتهایی برای کلاس رشد معلم: شماره ۷، صفحه ۱۹.
- ابراهیمی، سعید (۱۳۸۶) معلمهای زیرک و باهوشی باشیم رشد مدیریت مدرسه شماره ۶ صفحه ۲۷-۲۵
- اسماعیلی، حمیده (۱۳۸۷) لذت یادگیری رشد معلم شماره ۱۵، صفحه ۱۸
- امین، محمد (۱۳۸۷) در ارتباط با موضوع انشا رشد آموزش ابتدایی: شماره ۸، ۴ - امین، همه صفحه ۳۱-۳۰
- ایمانی محسن (۱۳۸۶) مهمانی رفتن و قواید آن پیوند: شماره ۳۴۱، صفحه ۷-۵
- براون سالی (۱۹۵۰) قنون تدریس مؤثر کورش فتحی و اجارگاه، دوم (۱۳۸۶).